21 Ιουνίου 2020

Η μεγάλη εθελοντική συμμετοχή Κρητικών στους Βαλκανικούς πολέμους το 1912-13

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα

Στις 16 Ιουνίου του 1913, ξεκινά ο Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος με την επίθεση της Βουλγαρίας εναντίον της Σερβίας και της Ελλάδας.

Σε πολλά χωριά της Κρήτης, στα μνημεία που στήνονται για να τιμηθούν τα παλικάρια τους, βλέπουμε ανάμεσα στους νεκρούς διαφόρων πολεμικών αναμετρήσεων και πολλούς που συμμετείχαν στους δύο Βαλκανικούς πολέμους.

Πράγματι τόσο στον Πόλεμο του 1912 όσο και σ’ εκείνο του 1913 καταγράφηκε τεράστια εθελοντική συμμετοχή από τους Κρητικούς που ρίχθηκαν στη μάχη δίχως δεύτερη σκέψη.

Εκτιμάται πως 3.500 Κρητικοί, πλήθος Ελλήνων μεταναστών της Αμερικής, 500 Ηπειρώτες, 1.500 Κύπριοι, Έλληνες Αιγυπτιώτες, η φάλαγγα των 2.200 Γαριβαλδινών και γενικότερα Έλληνες από κάθε περιοχή της γης συμμετείχαν στους Βαλακανικούς πολέμους.

Οι Κρητικοί εθελοντές

Αμέσως, με την έναρξη του Α΄ Βαλκανικού πολέμου εθελοντές από την Κρήτη ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα των καιρών. Ο διοικητής της στρατιάς κατά τους πρώτους μήνες των επιχειρήσεων ήταν ο Κωνσταντίνος Σαπουντζάκης.

Στις 17 Σεπτεμβρίου 1912 κηρύχθηκε επιστράτευση σε ολόκληρη τη χώρα. Στην Κρήτη ως και στις 27 Σεπτεμβρίου 1912 συγκροτήθηκαν 16 λόχοι οι οποίοι μεταφέρθηκαν στον Πειραιά. Στο σύνολο αποτέλεσαν 4 τάγματα.

Τα εθελοντικά σώματα που προήλθαν από την Κρήτη είχαν τους εξής οπλαρχηγούς: Κ. Μάνο, Μάρκο Δεληγιαννάκη, Γιάννη Δαμιανάκη, Αντώνη και Μάρκο Μάντακα, Σταύρο Σταυρουλάκη, Μάρκο Παπαγιαννάκη, Μάνθο Πάσχα, Νικόλα Μπαλέλη και Βαγγέλη Γαλατιανό.

Έφτασαν αρχικά στα βουνά του Σουλίου και από εκεί μεταφέρθηκαν στο Μπιζάνι.

Τότε δημιουργήθηκε το «Ανεξάρτητο Σύνταγμα Κρητών» (Α.Σ.Κ.) (από τα 3 πρώτα τάγματα των εθελοντών Κρητών), που προσέφερε πολλά στην πατρίδα με την απελευθέρωση των Ιωαννίνων και αλύτρωτων τμημάτων της Ηπείρου.

Λέγεται πως από το Ανεξάρτητο Σύνταγμα Κρητών ακούστηκε για πρώτη φορά η ιαχή «ΑΕΡΑ», όταν έκαναν επίθεση εναντίον των Τούρκων στο Μπιζάνι. (Η ιαχή αυτή χρησιμοποιήθηκε και αργότερα στο έπος του 1940)

Στο Ανεξάρτητο Σύνταγμα Κρητών υπαγόταν ο Λόχος των εθελοντών από την Αμερική και ο Λόχος Διδασκάλων. (Οι Κρητικοί δάσκαλοι ως Τούρκοι υπήκοοι μπορούσαν να υπηρετήσουν στη Μακεδονία)

Το Ανεξάρτητο Σύνταγμα Κρητών εκτός από τη δράση του στην Ήπειρο (στις μάχες Πρεμετής, Κορυτσάς, Μοσχόπολης, Αργυροκάστρου κλπ.) τον Ιούλιο του 1913 μεταφέρθηκε στην Καβάλα ,εκτός από το 3ο Τάγμα που έμεινε στην Κορυτσά.

Έλαβε μέρος στην απελευθέρωση της Ξάνθης, της Κομοτηνής και έφτασε ως το Νευροκόπι τον Ιούλιο του 1913.

Στις 14 Αυγούστου 1913 μετονομάστηκε σε 14ο Σύνταγμα Πεζικού. Τον Ιανουάριο του 1918 επέστρεψε στα Χανιά και μέσα σε ατμόσφαιρα πανηγυρική δέχτηκε την αγάπη του Κρητικού λαού κατά την υποδοχή του.

Το τέταρτο τάγμα εθελοντών Κρητών με διοικητή τον εγγονό του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, Γεώργιο Κολοκοτρώνη, διατέθηκε στο Στρατό της Θεσσαλίας και πολέμησε στο μέτωπο της Μακεδονίας.

Ο Διοικητής του 4ου Τάγματος Εθελοντών Κρητών, Γεώργιος Π. Κολοκοτρώνης, σκοτώθηκε στις 12 Ιουλίου 1913, μαχόμενος στην Άνω Τζουμαγιά. Πολέμησε ηρωικά στα Στενά της Πέτρας, στην απελευθέρωση της Κατερίνης και στη μάχη των Γιαννιτσών και μπήκε από τους πρώτους στη Θεσσαλονίκη ως εμπροσθοφυλακή της 7ης Μεραρχίας.

Οι απώλειες του 4ου Τάγματος ήταν οι μεγαλύτερες από εκείνες που υπέστησαν άλλες μονάδες του ελληνικού στρατού. Από τους 1.000 πολεμιστές ελάχιστοι επέζησαν.

Ο Ιερός Λόχος των Κρητών φοιτητών

Κι ενώ είχε κηρυχθεί η επιστράτευση (17/9/1912) ο «Παγκρήτιος» Φοιτητικός Σύνδεσμος με πρόεδρο τον Νικόλαο Σεργετάκη, με έδρα τα Χανιά, κάνει ενέργειες, προκειμένου να συγκροτήσει εθελοντικό Λόχο Φοιτητών οι οποίοι θα πολεμούσαν στον επικείμενο Ελληνοτουρκικό πόλεμο.

Γίνονται πυκνές συνεδριάσεις του Συλλόγου κι επανειλημμένως τηλεγραφούν προς την Ελληνική κυβέρνηση, για να επιτρέψει αυτούς τους μαθητές και φοιτητές να πολεμήσουν. Τελικά, ο ίδιος ο Βενιζέλος δίνει τη συγκατάθεσή του.

Διαβάζουμε στην εφημερίδα «Ανεξάρτητος» στις 23/9/1912:

«Την παρελθούσαν Τετάρτην ελήφθη τηλεγραφική απάντησις του κ. Βενιζέλου προς την επιτροπήν των Φοιτητών δι’ ης αγγέλεται αυτοίς ότι επετράπη δια Β. Διατάγματος η κατάταξις εθελοντών. Κατόπιν τούτου απεφασίσθη όπως οι δηλώσαντες συμμετοχής διά την δοιτητικήν φάλαγγα μεταβώσι εις Αθήνας και καταταχθώσιν εις τον Ελληνικόν στρατόν εν σώματι.

Προς τον σκοπόν τούτον δια τηλεγραφήματος προσκάλεσαν ενταύθα όλους τους φοιτητάς διαφόρων Νομών ίνα συγκεντρούμενοι μεταβώσι εις Αθήνας με την

πρώτην ευκαιρίαν».

Οι Κρήτες φοιτητές έδωσαν στο Φοιτητικό Λόχο την επωνυμία «Ιερός Λόχος Κρητών / Δραγατσάνιον». Είχε ως έβλημά του μια νεκροκεφαλή με δύο μηριαία οστά χιαστί. Συμπεριέλαβαν στον Λόχο τους και αποφοίτους Κρητικών Γυμνασίων μετά από πιέσεις των τελευταίων.

Ο Κρητικός Ιερός λόχος αποτελείτο από 250 φοιτητές και σπουδαστές που εγκατέλειψαν τα θρανία τους με την κήρυξη του Α΄ Βαλκανικού πολέμου και αυθόρμητα έσπευσαν να απελευθερώσουν αλύτρωτους αδελφούς από τους Τούρκους.

Έλαβαν από τη αρχή ως το τέλος μέρος στις μάχες της Ηπείρου. Έπαιξαν κύριο ρόλο στη μάχη των Πεστών. Από τους 1.400 άνδρες του Τάγματος στο οποίο είχε ενταχθεί ο Ιερός Λόχος των Κρητών φοιτητών μόνο 567 έμειναν ζωντανοί. Κατόπιν το Τάγμα οργανώθηκε σε διλοχία.

Οι απώλειες του Λόχου Κρητών φοιτητών ήταν 160 νεκροί από το σύνολο των 250 νέων που τον αποτελούσαν.

Γυμνάσιο Χανίων

Αποκορύφωμα της συμμετοχής των Κρητών στις νίκες των Βαλκανικών αγώνων ήταν οι μαθητές του 1ου Γυμνασίου Χανίων.

Σήμερα στο προαύλιο του Γυμνασίου υπάρχει η πλάκα με τα ονόματα των 40 ηρωικών μαθητών που έπεσαν στο πεδίο της μάχης.

Οι περισσότεροι από τους Χανιώτες φοιτητές που συγκρότησαν τον Κρητικό Φοιτητικό Λόχο ήταν από το Γυμνάσιο Χανίων.

ΠΗΓΗ: BALKANWARS